

Podsumowanie uzasadnienia projektu ustawy o uznaniu osobowości prawnej rzeki Odry

I. Potrzeba i cel wydania ustawy

Dlaczego to ważne?

- Katastrofa ekologiczna z 2022 r. ujawniła, że dotychczasowe przepisy nie chronią Odry.
- Śmierć ponad 1650 ton ryb, spadek populacji małży i ślimaków o ponad 80%, zagrożenie dla całego ekosystemu.
- Główne przyczyny: **zasolenie, brak kontroli nad ściekami i ingerencja człowieka w naturalny przepływ rzeki.**
- Komisja Europejskiej w najnowszym raporcie o stanie wód w Polsce, z 4 lutego 2025, stwierdziła: **"Co niepokojące, odsetek i liczba jednolitych części wód o dobrym lub lepszym stanie lub potencjale spadły z 31% do 8,4%. W szczególności żadna z przejściowych i przybrzeżnych części wód nie jest w dobrym stanie ekologicznym."**

➔ Ustawa ma zapewnić skuteczną ochronę prawną i przywrócić równowagę ekosystemu Odry.

II. Wadliwość obecnych regulacji i konieczność zmian

Co nie działa?

1. **Rozproszona odpowiedzialność** – 17 różnych instytucji zarządza Odrą, co powoduje chaos.
2. **Legalne zanieczyszczanie rzeki** – istniejące pozwolenia wodnoprawne umożliwiają ekstremalne zasolenie.
3. **Brak skutecznego monitoringu** – urzędy nie wiedzą dokładnie, jakie zanieczyszczenia trafiają do Odry.
4. **Zmiana prawa po katastrofie w złym kierunku** – w 2023 r. podwyższono dopuszczalne limity zanieczyszczeń.

➔ Nasza ustawa rozwiązuje te problemy poprzez nadanie rzece osobowości prawnej i zapewnienie jej reprezentacji.

III. Co oznacza uznanie Odry za podmiot prawny?

Podstawowe założenia ustawy:

- **Odra staje się osobą prawną**, co oznacza, że będzie mogła bronić swoich praw w sądzie.
- **Rzeka ma opiekunów prawnych**, którzy reprezentują jej interesy i pilnują jej ochrony.
- **Rzeka ma prawo do czystej wody, regeneracji ekosystemu i wolnego przepływu.**

➔ **To rozwiązanie już działa w innych krajach!** Podobne przepisy przyjęła Nowa Zelandia (rzeka Whanganui) czy Hiszpania (laguna Mar Menor).

IV. Międzynarodowy kontekst i wzorce prawne

Uznawanie praw natury to globalny trend:

- **Nowa Zelandia, Kanada, Hiszpania, Kolumbia, Ekwador** już uznały rzeki za podmioty prawne.
- **Unia Europejska wprowadza regulacje nakazujące renaturyzację rzek i usuwanie barier wodnych.**
- **ONZ rekomenduje nadanie rzekom osobowości prawnej jako skuteczny sposób ochrony ekosystemów.**

➔ **Polska nie może zostać w tyle – Odra potrzebuje systemowej ochrony już teraz.**

V. Jakie będą skutki ustawy?

Korzyści dla środowiska i ludzi:

- ✓ **Lepsza ochrona Odry** – ograniczenie zanieczyszczeń i skuteczniejsza kontrola jakości wody.
- ✓ **Jasna odpowiedzialność** – zamiast 17 podmiotów, jeden silny organ reprezentujący rzekę.
- ✓ **Odtworzenie ekosystemu** – przywrócenie naturalnej równowagi i ochrona przed kolejnymi katastrofami.
- ✓ **Zgodność z prawem UE** – nowa ustawa wspiera europejskie cele odbudowy rzek.

➔ **To jedyny sposób, by realnie chronić Odrę i w przyszłości kolejne rzeki w Polsce.**

Podsumowanie

Obecne prawo **nie chroni Odry**, a wręcz pogarsza jej sytuację. Nowa ustawa daje jej **status osoby prawnej**, co pozwala na skuteczniejszą ochronę i odbudowę ekosystemu. Podobne rozwiązania funkcjonują już na świecie – **czas, by Polska dołączyła do ruchu Praw na Rzecz Natury** (ang. *Rights of Nature*) i **realnie zadbała o swoje rzeki!**

Twój podpis ma znaczenie! Poprzyj ustawę o osobowości prawnej Odry i chroń jej przyszłość.

Ważne: Czego NIE CHCEMY?

Czego nie chcemy:

UZNANIA RZEKI ZA CZŁOWIEKA

PRYZNANIA RZECE LUDZKICH
PRAW

ANTROPOMORFIZOWANIA RZEKI

PRYWATYZACJI RZEKI

ZAKAZU MIESZKANIA NAD RZEKĄ
CZY KORZYSTANIA Z RZEKI

ZAKAZU PŁYWANIA W RZECE,
KAJAKOWANIA CZY WĘDKOWANIA